

2^ο Γυμνάσιο Φιλιππιάδας

Θέμα Βιωματικής Δράσης:
Τα Γεφύρια της Ηπείρου, προστασία και
ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς .

Υπεύθυνος Καθηγητής: Τσιόγκας Χρήστος

Τα Γεφύρια της Ηπείρου, προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς

- Το συναπάντημα με αδιάβατα ποτάμια

Δύο φόβους είχε πάντα ο Ηπειρώτης. Από τη μια τους ληστές και από την άλλη το κακό συναπάντημα με αδιάβατα ποτάμια. Ποτάμια στα οποία πνίγονταν πάρα πολλοί στην προσπάθειά τους να περάσουν απέναντι.

Τον φόβο και την αγωνία των ανθρώπων
για τ' αδιάβατα ποτάμια μας το δίνει το
παρακάτω δημοτικό άσμα το οποίο
στηρίζεται σ' αληθινό γεγονός που συνέβη
πριν από διακόσια τόσα χρόνια στο χωριό
Λισκάτσι, σήμερα Ασημοχώρι της Κόνιτσας
και το συνέθεσε η ίδια η μάνα του
Νικολάκη:

Δεν στόειπα Νικολάκη μου κι εσύ

Γραμματικέ μου

Στην ποταμιά μην κατεβείς και μέσα μην περάσεις.

Τι το ποτάμ' είναι θολό, πολύ αγριεμένο.

Να περιμένεις να σταθεί η καταχνιά η μεγάλη.

Κι εσύ βαρείς τες μούλες σου, με ψώνια φορτωμένες

Κι οι μούλες κοντοστάθηκαν, σε τήραξαν στα
μάτια.

Εμπρός, εμπρός βρε μούλες μου να πάμε στο
χωριό μας.

Την Κυριακήν' έχω χαρά, στεφάνια για να
βάλω.

Κι οι μούλες επροχώρησαν βαθιά μεσ' το
ποτάμι.

Βγήκαν οι μούλες αδειανές, χωρίς το
Νικολάκη.

Αναθεμάσε ποταμιά και συ βρε παλιό Ντέρτι.

Πήρες το Νικολάκη μου, το πρώτο το παιδί
μου.

Κι έχασα το λεβέντη μου, έχασα το καμάρι μου.

Πούταν καμάρι στο χωριό λεβέντης στο Λισκάτσι.

Κι ο Κωσταντής επρόβαλε από το παραθύρι. Βλέπει τες μούλες αδειανές, χωρίς το Νικολάκη.

Που πάτε μωρέ μούλες μου χωρίς το Νικολάκη.

Την Κυριακή θάχα χαρά, στεφάνια να του βάλω.

Δεν σε θαρρούσα ποταμιά νερό να κατεβάσεις.

Και τώρα πως κατέβασες, κατεβασιά μεγάλη.

Σέρνεις λιθάρια ριζωτά, δέντρα ξεριζωμένα.

Σέρνεις και το Νικολάκη μου μεσ' τα κλωνάρια.

Σέρνεις και μια γλυκομηλιά στα μήλα φορτωμένη.

Σέρνεις το Νικολάκη μου στα κλώνια και στα μήλα.

Αναθεμάσε ποταμιά και συ βρε παλιό Ντέρτι.

Μου πήρες το λεβέντη μου, το πρώτο το παιδί μου.

Κι κάτω στη Πυρσόγιαννη, στο φοβερό
ποτάμι.

Έχασα το λεβέντη μου, έχασα το καμάρι μου.
Αναθεμάσε ποταμιά και συ βρε παλιό Ντέρτι.
Πήρες το Νικολάκη μου, το πρώτο το παιδί
μου.

(Το γεφύρι κι ο Ηπειρώτης
Σ. Μαντάς)

***ΓΙΟΦΥΡΙ ΘΑ
ΦΚΙΑΣΕΙΣ,
ΑΝ ΚΑΜΕΙΣ ΑΥΤΟ
ΤΟ ΚΑΛΟ.....***

Η περαταριά ή πिरαταριά ήταν ξύλινη πλωτή εξέδρα, πολύ δύσκολο αν όχι αδύνατο, να ανατραπεί και κατάλληλη να μεταφέρει αρκετά άτομα και το σπουδαιότερο μεγάλα ζώα.

Η περαταριά ήταν ακατάλληλη
για ποτάμια με στενή κοίτη
και με μεγάλη και δυνατή ροή.

**Έπρεπε να κατασκευαστούν
γέφυρες.**

Τα ξύλινα γεφύρια, παρά τα όποια προβλήματά τους, εξυπηρέτησαν για πολλά χρόνια τα φτωχά ηπειρώτικα χωριά, λύνοντας έστω και σε όχι μόνιμη βάση, το πρόβλημα της μεταξύ τους επικοινωνίας. Χρειάστηκε αρκετός καιρός, και τεχνικούς λόγους, μα και για οικονομικούς κυρίως, μέχρι να χτιστούν τα πετρογέφυρα και να ανακουφίσουν επιτέλους τον τόπο, την Ήπειρο ολόκληρη.

Το υψηλό κόστος μιας τέτοιας κατασκευής (18^{ος}
και 19^{ος} αιώνας)

άφηνε τη λύση του προβλήματος στη
μεγαλοψυχία κάποιου επώνυμου συγχωριανού,
που πλούσιος πια θα γύριζε στην πατρίδα μετά
από χρόνια σκληρής ξενιτιάς.

**«ΓΙΟΦΥΡΙ ΘΑ ΦΚΙΑΣΕΙΣ,
ΚΑΛΟ ΘΑ ΚΑΜΕΙΣ»**

*Τα πέτρινα γεφύρια θα τα
κατατάξουμε σε δύο
κατηγορίες:*

1. Μονότοξα

Γεφύρι της Πλάκας

Αγίας Βαρβάρας (Πλάβαλης)

Γεφύρι της Κόνιτσας

2. Πολύτοξα

Γεφύρι της Άρτας

Γεφύρι στα Γρεβενά

Χθες και Σήμερα

***ΓΕΦΥΡΙ ΤΗΣ
ΠΛΑΚΑΣ***

Το ονομαστό Γεφύρι της Πλάκας, είναι ένα από τα ωραιότερα, μεγαλύτερα και γνωστότερα πέτρινα γεφύρια που βρίσκονται στην Ελλάδα, με επιβλητικό τόξο ανοίγματος 40 μέτρων. Διαθέτει, επίσης, εκατέρωθεν δύο μικρά, ανακουφιστικά τόξα, ανοίγματος 6 μέτρων.

Έχει συνολικό μήκος 61 μέτρα, η κεντρική καμάρα είναι 40 μέτρα, το μέγιστο ύψος 21 μέτρα και το πλάτος στην κορυφή είναι 3,20 μέτρα.

Γεφυρώνει τον Άραχθο ποταμό και βρίσκεται στα ιδιοκτησιακά όρια του νομού Άρτας και του νομού Ιωαννίνων, στο συνοικισμό Πλάκας Ραφταναίων.

Με την κατασκευή του, διευκόλυνε σε μεγάλο βαθμό, τις μετακινήσεις των κατοίκων των χωριών της περιοχής που είναι κτισμένα στις πλαγιές των Τζουμέρκων και των μεγάλων κοπαδιών των νομάδων της περιοχής που ήταν αναγκασμένοι να περάσουν τον ορμητικό Άραχθο.

Το ιστορικό γεφύρι της Πλάκας είναι αριστούργημα λαϊκής αρχιτεκτονικής, έργο Τζουμερκιωτών μαστόρων με εξαιρετική τεχνική άξια θαυμασμού.

Το γεφύρι της Πλάκας βομβαρδισμένο από τα γερμανικά αεροπλάνα.

ΑΛΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το 1863 ο Δημ. Αρβανιτογιάννης από τα Πράμαντα προσέφερε 30.000 γρόσια για την κατασκευή του γεφυριού. Όμως στα εγκαίνια αυτού του έργου το γεφύρι σωριάστηκε, μπροστά στα έκπληκτα μάτια των παρευρισκομένων. Το 1866 χτίστηκε το γεφύρι που υπάρχει και σήμερα, με έξοδα των Ιωάννη Λούλη από Αετορράχη, Αναγνώστη Λύτρα και Ιωάννη Ρήγκα από Πράμαντα του Αναγνώστη Μάρου από τους Μελισσουργούς, των κοινοτήτων Πραμάντων και Μελισσουργών, ενώ η κοινότητα Αγνάντων προσέφερε την ξυλεία για τις σκαλωσιές του οικοδομήματος.

Επίσης, γειτονικές κοινότητες προσέφεραν χρηματικά ποσά και προσωπική εργασία. Για το χτίσιμο του γεφυριού υπάρχει η παράδοση ότι στέριωσαν άνθρωπο στα θεμέλιά του. Άλλοι ισχυρίζονταν ότι έβαλαν έναν Τούρκο κι άλλοι μια επιληπτική κοπέλα από το χωριό Μονολίθι. Το 1881 ο Άραχθος έγινε το σύνορο Ελλάδας - Τουρκίας και δίπλα από το γεφύρι της Πλάκας, από την νότια πλευρά, κατασκευάστηκε υποτελωνείο, ενώ και οι Τούρκοι κατασκεύασαν φυλάκιο κοντά στο γεφύρι. Στο χάνι που βρίσκεται κοντά στο γεφύρι το Φεβρουάριο του 1942 ήρθαν σε συνεννόηση οι αντάρτικες οργανώσεις ΕΑΜ και ΕΔΕΣ και υπέγραψαν συμφωνία κατάπαυσης των εχθροπραξιών.

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Ο τύπος γράφει:

Το μεγαλύτερο μονότοξο γεφύρι στα Βαλκάνια δεν άντεξε στη μανία της φύσης και γκρεμίστηκε -«Η αποκατάσταση της ιστορικής γέφυρας της Πλάκας είναι τεχνικά εφικτή».

Ήταν ένα από τα ομορφότερα στολίδια της Ηπείρου. Οι κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής το αποκαλούσαν «Ακρόπολη». Αποτελούσε το μεγαλύτερο μονότοξο γεφύρι στα Βαλκάνια, το οποίο χτίστηκε από μάστορες της πέτρας τον 19ο αιώνα. Όμως πλέον, μόνο ένα μικρό τμήμα του έχει απομείνει...

Το ιστορικό Γεφύρι της Πλάκας δεν άντεξε τα ακραία καιρικά φαινόμενα που έπληξαν (και) τα Τζουμέρκα το Σαββατοκύριακο που πέρασε. Κατέρρευσε... προκαλώντας απέραντη θλίψη.

Ο πρωθυπουργός εξέφρασε τη λύπη του στο άκουσμα της είδησης, σημειώνοντας ότι κλιμάκιο του υπουργείου Υποδομών θα υπολογίσει το μέγεθος των ζημιών και θα ανακατασκευαστεί καθώς έχει πέσει μόνο το τόξο και έχουν μείνει οι βάσεις. Για τον λόγο αυτό μετέβησαν στην περιοχή κλιμάκια του υπουργείου Υποδομών από τη Θεσσαλονίκη και Πολιτισμού από την Αθήνα, και με το ΕΜΠ, το οποίο προσφέρθηκε να κάνει δωρεάν τη μελέτη ανακατασκευής του ιστορικού γεφυριού.

**Ο 29χρονος Ηπειρώτης
Νίκος Λούλης
αναλαμβάνει με δικά του
έξοδα την αναστήλωση
του γεφυριού της
Πλάκας!!!**

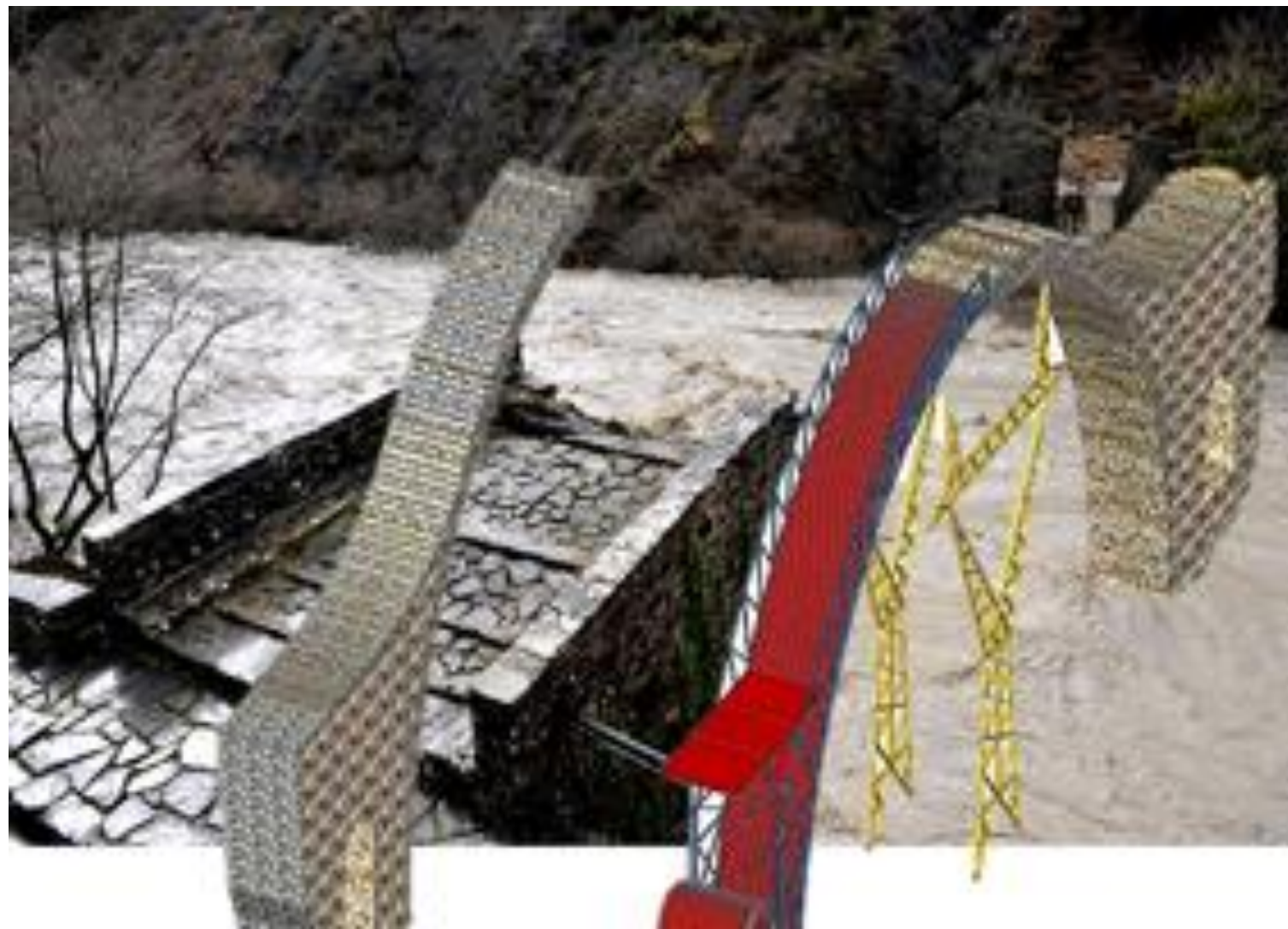
Πιστός στην ευεργεσία που είναι ταυτισμένη με την Ήπειρο της προσφοράς, ο ο 29χρονος **Νίκος Λούλης** (γιος του **Κώστα Λούλη**), που αποτελεί την 7η γενιά μυλωνάδων, καταγόμενος από την Αετορράχη Κατσανοχωρίων, αναλαμβάνει με δικά του έξοδα την αναστήλωση του γεφυριού της Πλάκας. Ο ιδιοκτήτης της εταιρείας "Μύλοι Λούλη Α.Ε." που διαπρέπει σήμερα επιχειρηματικά σε ολόκληρο τον κόσμο, ήδη επικοινωνήσε με τον περιφερειάρχη Ηπείρου, και του γνωστοποίησε την πρόθεση της οικογένειας Λούλη.

Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε, οι πρόγονοί του χρηματοδότησαν κατά το παρελθόν δύο φορές την κατασκευή του γεφυριού και γι' αυτό στον ίδιο, πέφτει βαρύ το φορτίο της προσφοράς για την αναστήλωσή του. Η ιστορία των Μύλων Λούλη ξεκινά τον 18ο αιώνα όταν το 1782 ο Ζώης Λούλης εγκαθίσταται στην Αετοράχη Ιωαννίνων και κτίζει έναν μικρό πετρόμυλο.

**«ΓΕΦΥΡΑ ΠΛΑΚΑΣ» - Εγχείρημα
«ΠΑΡΘΕΝΩΝ 2»**

Τρίτη, 03 Μάρτιος 2015

Βιβλιογραφία

- Νιτσιάκος Βασ. (1994). *Οι ορεινές κοινότητες της Βόρειας Πίνδου. Στον απόηχο της μακράς διάρκειας*. εκδ. Πλέθρον. Σειρά Λαϊκός πολιτισμός/ τοπικές κοινωνίες. Αθήνα.
- Μουτσόπουλος Ν. (1993). *Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική της Μακεδονίας. 15ος - 19ος αι.* Εκδ. Παρατηρητής. Θεσσαλονίκη.
- Τζελέπης Π. (1997). *Λαϊκή Ελληνική Αρχιτεκτονική*. Εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα.
- Χατζημιχάλη Αγγ. (1953). *Μορφές από τη σωματειακή οργάνωση των Ελλήνων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία: Οι συντεχνίες - τα Ισνάφια*. Αθήνα.
- Μαμμόπουλος Α. (1973). *Λαϊκή Αρχιτεκτονική: Ηπειρώτες μάστοροι και γεφύρια*. Βιβλιοθήκη Ηπειρωτικής Εταιρίας Αθηνών. Αθήνα.

Διαδίκτυο

<http://www.remen.gr/glosses/index.html>

http://www.evrytan.gr/ENCYKLOPAIDIA0/klironomia2/Ntortika_1.htm

<http://www.nafpaktia.gr/content/view/39/46/>

<http://www.geocities.com/Athens/Thebes/2912/grmuseum1.htm>

<http://www.epcon.gr/s/Meletes.asp?Header=False&Cat=3&Titlos=&Last=24>

ΟΜΑΔΕΣ

1^η Ομάδα:

Γεώργιος Λ.

Χρήστος Μ.

Αικατερίνη Μ.

Αικατερίνη Γ.

2^η Ομάδα

Λάμπρος Ν.

Βασίλειος Π.

Μάριος Π.

Γεώργιος Ν.

3^η Ομάδα

Ευαγγελία Τα.

Έλσα Χ.

Παναγιώτα Χ.

Δήμητρα Ρ.

4^η Ομάδα

Χρήστος Τ.

Μαλιάννα Χ.

Κλάμπι Φ.

Κωνσταντίνος Ν.

5^η Ομάδα

Φίλιππος Σ.

Δημήτριος Ρ.

Κωνσταντίνος Χ.

Γεώργιος Τ.